

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
16 травня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 13 від «16» травня 2024 р.
Завідувач кафедри
Наталія ШВЕЦЬ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОНП «Облік і оподаткування»
Любов ГУЦАЛЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА
ПІДПРИЄМСТВ**

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма Облік і оподаткування

Факультет Економічний

Розробник: доцент кафедри фінансів, к.е.н., доцент Олійник Л.А.

Київ – 2024

Опис навчальної дисципліни

Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>доктор філософії</i>	
Спеціальність	<i>071 «Облік і оподаткування»</i>	
Освітньо-наукова програма	<i>«Облік і оподаткування»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>вбіркова (за вибором здобувача)</i>	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	Не передбачено	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Не передбачено	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної, заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	12 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	75 год.	130 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	5 год.	-

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств» є оволодіння теоретичними знаннями та отримання практичних навичок стосовно визначення сутності фінансової кризи підприємства, методичних підходів до розробки «правил ефективної поведінки» підприємств за умов кризового стану, аналізу шляхів запобігання і подолання кризи у зарубіжних і вітчизняних підприємствах.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- набуття умінь та практичних навичок щодо розв'язання проблем: розпізнавання кризових явищ; прогнозування наслідків розвитку кризових явищ та їхнього впливу на результати діяльності підприємства; визначення можливостей запобігання кризі або її пом'якшення; забезпечення функціонування підприємства в умовах криз; стабілізація діяльності окремих підсистем підприємства для подолання проявів його системної кризи; ліквідація наслідків кризи або ліквідація підприємства; розвиток підприємства на новій основі, після подолання кризи.

Предметом дисципліни «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств» є система загальних принципів і підходів, що пов'язані із науковою та практичною діяльністю суб'єктів господарювання при кризовому стані та організаційно-економічний механізм антикризового управління підприємством.

Дисципліна «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств» має міждисциплінарний характер. Вона в межах ОНП інтегрує відповідно до свого предмету знання з дисциплін: «Економетричне моделювання наукових бізнес-проектів», «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність», «тощо».

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами таких компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування із застосуванням методології наукової та педагогічної діяльності, зокрема здійснюючи наукове дослідження, що характеризується науковою новизною, теоретичним та/або практичним значенням.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні та дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

СК03. Здатність вирішувати комплексні завдання функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень з урахуванням соціальних, етичних, правових та економічних проблем.

СК10. Здатність ідентифікувати вплив інтеграційних процесів на тактику реалізації аграрної політики, визначати перспективні напрямки розвитку аграрного бізнесу, оцінювати існуючі умови, проблеми та переваги, визначати їх вплив на практику обліку та оподаткування.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН02. Здійснювати пошук, аналізувати, критично осмислювати та систематизувати інформацію, отриману з різних науково-практичних джерел та основних національних, європейських, міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

РН04. Застосовувати загальні принципи та методи економічних і соціальних наук, а також сучасні методи досліджень для провадження досліджень у сфері обліку та оподаткування та у викладацькій діяльності.

РН06. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування і суміжних галузей використовуючи сучасні наукові інструменти та дотримуючись норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН14. Глибоко розуміти теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку та оподаткування господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, застосовувати їх в практичній діяльності для підвищення ефективності управління діяльністю таких суб'єктів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	У тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Тема 1. Кризи підприємства, сутність і завдання фінансового антикризового управління підприємством	1	20	4	6			10		1	2				15
Тема 2. Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства	2	20	4	6			10		1	1				17
Тема 3. Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	3-4	20	4	6			10		1	1				17
Тема 4. Антикризова програма підприємства і формування системи фінансового антикризового управління	5-6	18	4	5			9		1	2				15
Тема 5. Теоретико-методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємства	7	18	4	6			8		1	1				17
Тема 6. Оцінка фінансової безпеки підприємства	8	20	4	6			10		1	1				17

Тема 7. Удосконалення організації фінансовою безпекою підприємств	9	19	4	5			10		1	2			15
Тема 8. Розробка стратегії фінансової безпеки підприємств	10	15	2	5			8		1	2			17
Усього годин		150	30	45			75		8	12			130

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Кризи підприємства, сутність і завдання фінансового антикризового управління підприємством	6
2.	Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства	6
3.	Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	6
4.	Антикризова програма підприємства і формування системи фінансового антикризового управління	5
5.	Теоретико-методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємства	6
6.	Оцінка фінансової безпеки підприємства	6
7.	Удосконалення організації фінансовою безпекою підприємств	5
8.	Розробка стратегії фінансової безпеки підприємств	5
	Разом	45

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Кризи підприємства, сутність і завдання фінансового антикризового управління підприємством	12
2.	Концептуальні положення діагностики кризи розвитку підприємства	12
3.	Методичне забезпечення та практичний інструментарій діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства	14
4.	Антикризова програма підприємства і формування системи фінансового антикризового управління	12
5.	Теоретико-методологічні засади управління фінансовою безпекою підприємства	12
6.	Оцінка фінансової безпеки підприємства	12

7.	Удосконалення організації фінансовою безпекою підприємств	14
8.	Розробка стратегії фінансової безпеки підприємств	12
	Разом	100

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- тести;
- реферати;
- захист практичних робіт;

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс: «Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств». URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4591>

- Давиденко Н.М., Олійник Л.А. Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Київ: НУБіП України, 2021. 78 с.

- Давиденко Н.М., Олійник Л.А. Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств: для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Київ: Компринт, 2022. 355 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. I. Zelisko, O. Sosnovska, L. Oliinyk, V. Stefkivskyi & I. Manaienko (2021). Company business processes optimization as an imperative of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. Issue 1. (Scopus). 2021, (1): 145 – 153. ISSN 20712227, DOI 10.33271/nvngu/2021-1/145 <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?origin=resultslist&authorId=57222712665&zone=> <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-1/145>

2. Financial support for the development of the Ukrainian agricultural sector: Monograph / Davydenko N.M., Dimitrov I.T. and others/ Олійник Л.А. Особливості антикризового фінансового управління сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах - Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2018. 430 p.

3. Financial support for the functioning of the agricultural sector in modern conditions. N. Davydenko, O. Gudz, L. Gutsalenko, Ye. Kaliuha, N. Prokopenko, N. Trusova, L. Oliinyk and others: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Davydenko N.M.]. Collective monograph (Negoda Y.V., Oliinyk L.A. Prioritized directions of agricultural sector of economy state regulation). Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2020. 364 p.

4. National and world financial and economic systems in the conditions of modern challenges. N. Davydenko, T. Kosova, O. Lemishko, Yu. Nehoda, T. Oliinyk and others: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Davydenko N.]. Collective monograph (Negoda Yu.V., Oliinyk L.A. Financial and legal aspects of enterprise restructuring). Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2022. 358 p., P. 208-217

5. Борецько А. Д. Антикризовий менеджмент на сільськогосподарських

підприємствах. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/2633.pdf>

6. Боронос В.Г. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2022. 459 с.

7. Давиденко Н.М., Олійник Л.А., Орологопуло К.О. Прогнозування банкрутства аграрних підприємств у сучасних умовах. Економіка і управління бізнесом. 2022. №4. <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/editor/proofGalley/16245/14540>

8. Зеліско І.М., Олійник Л.А. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. (4-те видання перероблене та доповнене). Київ: ЦП «Компринт», 2018. 409 с.

9. Кубай О.Г., Заставнюк О.А. Удосконалення фінансово-економічної безпеки в системі антикризового управління аграрного підприємства. Агросвіт. 2022. №4. С. 68-78.

10. Матвійчук А. Діагностика банкрутства підприємств URL: [//me.kmu.gov.ua/file/link/99747/file/matvijchuk_4_07_U.pdf&search_param=%E1%E0%ED%EA%F0%F3%F2%F1%F2%E2%E0&searchPublishing=1](http://me.kmu.gov.ua/file/link/99747/file/matvijchuk_4_07_U.pdf&search_param=%E1%E0%ED%EA%F0%F3%F2%F1%F2%E2%E0&searchPublishing=1).

11. Плєскач М. О Удосконалення механізмів антикризового управління діяльністю сільськогосподарських підприємств. Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/udoskonalennya-mehanizmv-antikrizovogo-upravlinnya-diyalnisty-u-silskogospodarskih-pidpriemstv.html>

12. Подлевська О. М. Порівняльний аналіз методик діагностики банкрутства підприємства. *Вісник НУВГП*. Економіка: зб. наук. праць. Рівне: НУВГП, 2019. Вип. 1(65). С. 318-324.

13. Тулай О.І. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств та основні напрями його зміцнення. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2018. 3(38). С. 185-191

14. Управління фінансовою безпекою підприємств торгівлі в умовах невизначеності: колективна монографія / За заг. ред. А. С. Крутової Харків: Видавець Іванченко І. С., 2017. 264 с.

15. Хацер М.В. Антикризове фінансове управління на підприємстві: сутність, характеристика та механізм здійснення. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30(69), № 1. С. 71–77.

16. Цімерман О. І., Олещук О. В. Банкрутство в умовах воєнного стану. 17 червня 2022 р. URL: <https://cutt.ly/4Mr8Sos> (дата звернення: 24.09.2022)

17. Черниш І.В. Конспект лекцій з дисципліни «Антикризове управління» для докторів філософії спеціальності 073 «Менеджмент». Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», НУПП, 2020. 90 с.

18. Чумак В.Д., Гвізджинська І.Ю. Прогнозування можливого

банкрутства на основі дискримінантного аналізу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 29. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/560/536>

19. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.98 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

20. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27 червня 1997 р. № 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>

21. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затв. Наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 р № 14. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ME06025>

22. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затв. наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р, № 49 /121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>

23. Порядок проведення органами державної податкової служби прощення (списання) і розстрочення (відстрочення) податкового боргу платників податків на підставі укладеної мирової угоди у справі про банкрутство, затв. наказом Державної Податкової адміністрації України від 21 листопада 2000 р. № 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-00>

24. Постанова Кабінету міністрів України і Національного банку України «Про затвердження антикризових заходів фінансової стабілізації» від 10 вересня 1998 р. № 1413 із змінами і доповненнями, внесеними Постановою Кабінету міністрів і Національного банку України від 14 вересня 1998 р. № 1425, Постановою Кабінету міністрів від 18 вересня 1998 р. № 1461 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1413-98-%D0%BF>

25. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06.2016 № 1414-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text>

26. Кодекс України з процедур банкрутства: 18.10.2018 № 2597-VIII.

27. <https://nubip.edu.ua/node/17325>. Електронна бібліотека НУБіП України

28. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/130718>

29. Офіційний сайт Державної служби статистика України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

30. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

31. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL:
<https://minjust.gov.ua/>

32. Офіційний сайт Рейтингового агентства Кредит-рейтинг. URL:
<http://www.credit-rating.ua/>

33. Урядовий сайт. Єдиний сайт органів виконавчої ради України. URL:
www.kmu.gov.ua/ua/control